

Arkivsaknr:	2017/92
Arkivkode:	
Saksbehandler:	Anne-Grete Mosti

Saksgang

Eldrerådet
Råd for likestilling av funksjonshemmede
Levekårsutvalget
Formannskapet
Kommunestyret

Møtedato

15.02.2017
15.02.2017
13.02.2017
23.02.2017
09.03.2017

Styrking av hjemmebaserte tjenester

Rådmannens forslag til vedtak:

1. For å styrke hjemmetjenesten på aftenvakt og i helger med en ansatt, tilføres hjemmetjenesten 1,9 årsverk, som er kostnadsberegnet til kr 1 290 000,-
2. For å ha personale tilstede hele døgnet på Nygårdstjøen eldresenter tilføres 0,2 årsverk, som er kostnadsberegnet til kr 125 000,-
3. For å øke grunnbemanningen i Åpen omsorg øyene, tilføres 0,25 årsverk, som er kostnadsberegnet til kr 105 000,-
4. Finansiering: Budsjettet til HA 3 pleie og omsorg får tilført kr 1 520 000. Tiltaket finansieres ved bruk av disposisjonsfond. Dette krever en budsjettregulering mellom HA 3 og HA 8.
5. Det vurderes at rekrutteringstiltak for å få flere sykepleiere og vernepleiere innen pleie og omsorg er nødvendig. Dette utredes som egen sak med konkrete tiltak.

Bakgrunn for saken:

I forbindelse med prosjektet fortettet omsorg og service ble det vedtatt en dreining av tjenestetilbudet i pleie og omsorg fra institusjon til mer bruk av hjemmebaserte tjenester. Det ble mai 2016 opprettet aktiv nattevakt i Åpen omsorg Fastlandssonen og fra november 2016 var det på plass hvilende nattevakt ved Sandhornøy eldresenter. Erfaringene med styrking av tjenestetilbudet på natt er udelt positive, men vi erfarer at kun styrking av hjemmetjenestene på nattetid ikke er tilstrekkelig.

Forslag til budsjett 2017 var en videreføring av eksisterende drift. Behov for økninger av driftsrammen til hjemmetjenesten innen pleie og omsorg ble synliggjort i en oversikt i saksfremlegget.

Pkt 8. Styrking av hjemmetjenesten kr 1 290 000,-

Pkt 9. Rekrutteringstiltak kr 150 000,-

Pkt 10. Økt personalressurs Nygårdsjøen eldresenter kr 125 000,-

Pkt 11. Økt grunnbemanning Åpen omsorg øyene 105 000,-

Vedtak i kommunestyre i sak 2016/972 den 15.12.2016 ble at punktene 8, 9, 10 og 11 skulle utredes i ny sak til første møte i levekårsutvalget i 2017.

Vurdering:

Dreining av tjenestene ved økt satsing på hjemmebaserte tjenester er i tråd med nasjonale føringer og faglige vurderinger lokalt.

I årene fremover vil Gildeskål kommune ha en økning i aldergruppen 67+ mens andelen yngre yrkesaktive reduseres. Tjenestebehovet fremstår mer komplekst ved at kommunene overføres et stadig større ansvar for helsehjelp, også oppgaver som tidligere var forbeholdt spesialisthelsetjenesten. De hjemmeboende brukerne er betydelig sykere og bor lengre hjemme ved hjelp fra hjemmetjenesten enn det som var vanlig tidligere. Folk lever lenger og flere vil sannsynligvis ha behov for pleie og omsorgstjenester i årene fremover. Dette medfører krav om fleksible og robuste omsorgstjenester som håndterer mer kompleksitet i oppgaveløsningen med stadig trangere rammer (økonomi, kompetanse o.a).

Tjenesteinnovasjon, ved å ta i bruk velferdsteknologi innføres med formål om å gi enkeltbrukeren mulighet til bedre mestring av eget liv, bo lengre i eget hjem og styrke tjenestens oppgaveløsning.

Fra 2012 og frem til juli 2016 er antall langtidsplasser i institusjon redusert fra 37 plasser til 28 plasser ved at 2 rom for langtidsopphold i 2012 ble omdefinert til 4 korttidsplasser for å ivareta tidlig utskrivning fra sykehuset og andre behov for korttidsopphold i sykehjem. Et rom ble fra 2016 omdisponert til KAD plass (kommunalt akutt døgntilbud). Disse reduksjonene av antall langtidsplasser er gjort i hht de mange krav som kommunene fikk i forbindelse med innføring av samhandlingsreformen. Siste reduksjon av antall langtidsplasser ble gjort etter vedtak i kommunestyret om at en sykehjemsavdeling med 6 plasser skulle nedlegges fra juli 2016.

Ad pkt 8 styrking av hjemmetjenesten

Hjemmetjenesten ble i 2016 styrket med aktiv nattevakt på Fastlandssonen. Det at hjemmetjenesten har døgnvakt, er bra og et stort fremskritt for omsorgstjenesten. Flere kan bo lengre i eget hjem og det har hindret flere innleggelse i institusjon.

Med færre institusjonsplasser vurderes det at det er nødvendig å styrke hjemmetjenesten, noe som også er beskrevet i prosjekt fortettet omsorg og service.

For de som bor hjemme, i bofellesskap på eldresentrene og i omsorgsbolig på Gibos er terskelen for langtidsplass i institusjonen blitt betydelig høyere.

Kommunen er langstrakt og mye tid brukes til kjøring mellom brukerne. Det er situasjonen på ettermiddag/kveld og helger som er mest utfordrende. To ansatte på aftenvakt og helger har ansvar for 13 omsorgsboliger der det bor brukere med store bistandsbehov og behov for servering av alle måltider, omsorgsoppdrag hos hjemmeboende på strekningen Sund – Sørfinnset - Grimstad og Nygårdsjøen, samt utrykking på trygghetsalarm. I tillegg har hjemmetjenesten ansvar for trygghet/rehabiliteringsplasser som er etablert i den nedlagte institusjonsavdelingen. Dette medfører en ekstra stor arbeidsbelastning på aftenvaktene og helgevaktene. I de tilfeller det har vært nødvendig å styrke personalressursen på helg og kveld har det medført overtid på grunn av lite tilgang på vikarer.

Forutsetningen for å lykkes med dreining mot mer hjemmebaserte tjenester er at tjenestens ressurser styrkes. Uten styrking av hjemmetjenesten vil presset på institusjonen øke og det kan medføre at brukere som kunne ha vært i varetatt på et lavere nivå må tilbys institusjonsplass. Med redusert antall institusjonsplasser kan det medføre at to må dele rom, noe som er en svært uønsket situasjon.

For å styrke hjemmetjenesten på aftenvakt og i helger med en ansatt, er det nødvendig å tilføre hjemmetjenesten 1,9 årsverk, som er kostnadsberegnet til kr 1 290 000,-

Ad pkt 9 Rekrutteringstiltak

Pleie og omsorg har over år hatt mangel på sykepleiere og vernepleiere.

Sykepleiermangelen er spesielt utfordrende på institusjon, mht. kvalitet på tjenestene og stort press på de sykepleierne som har sitt arbeid der.

Flere fra kommunen er nå i gang med sykepleierutdanning, både ordinær og desentralisert utdanning.

Erfaring tilsier at det er viktig å satse på intern rekruttering. Rekrutteringstiltak kan være permisjon med delvis lønn for ansatte, stipendordninger o.a. med bindingstid for de som får støtteordninger. Våre nabokommuner har flere attraktive rekrutteringstiltak som er utover det vår virksomhet kan imøtekomme uten tilførsel av midler til rekruttering.

Tilgang på kompetanse og da spesielt sykepleiere og vernepleiere er utfordrende for de fleste kommunene.

Virksomheten planlegger å ha individuelle møter med de som tar sykepleierutdanning for å kartlegge hva de mener må være tilstede for at de skal søke jobb i kommunen etter endt utdanning.

Uten å kunne tilby rekrutteringstiltak hos de som tar utdanning, vil Gildeskål kommune ikke være attraktiv nok i forhold til omliggende kommuner. Rett kompetanse er et viktig tiltak for å opprettholde nødvendig kvalitet og yte forsvarlige tjenester.

Det vurderes at rekrutteringstiltak for å få flere sykepleiere og vernepleiere innen pleie og omsorg er nødvendig, og at dette utredes som egen sak med konkrete tiltak.

Ad pkt 10 Økt personalressurs ved Nygårdsjøen eldresenter

Målet for omsorgstjenesten i Gildeskål er å gi tjenester på beste effektive omsorgsnivå (BEON). Eldresentrene i kommunen gir de eldre trygghet og gode omsorgstjenester. Det er ikke et lovpålagt tilbud, men gir et faglig godt tilbud til de som ikke kan bo i egne hjem, og ikke fyller kriterier eller har behov for en institusjonsplass.

Ut fra de ressursene eldresenteret på Nygårdsjøen har er det tider i løpet av døgnet der det ikke er personale på eldresenteret. Dette gjelder på ettermiddag og kveld. Utfordringen er at beboerne etterhvert har et omsorgsnivå som krever at det er personale tilsted på eldresenteret hele døgnet. Dersom en ikke øker ressursene medfører det at beboerne må flyttes til et høyere og dyrere omsorgsnivå tidligere enn nødvendig.

Nøye gjennomgang av turnus og de stillinger en har viser at det mangler 8 timer pr uke, tilsvarende 0,2 årsverk for å få til en turnus med muligheter for personale tilstede på eldresenteret hele døgnet.

Døgnbemanning ved eldresenteret vil ivareta faglig forsvarlighet, være en buffer og utsette behov for et dyrere omsorgsnivå i sykehjem.

Ny forskrift som kommunene er pålagt å utforme i 2017, etter endringer i Pasient- og brukerrettighetsloven og Helse- og omsorgstjenesteloven innebærer en tydeliggjøring av retten til sykehjems plass eller bolig med heldøgns bemanning. Med bakgrunn i at Gildeskål kommune har redusert antall langtids plasser i institusjon er det nødvendig å styrke tilbud om heldøgns bemanning i bofellesskap.

For å ha personale tilstede hele døgnet er det nødvendig å tilføre 0,2 årsverk og årlige kostnader vil bli kr 125 000,-

Omsorgsboliger og bofellesskap med heldøgns bemanning vil også kunne få økt tilskudd i forbindelse med rehabilitering og utbedringer av boligene.

Ad pkt 11 Økt grunnbemanning Åpen omsorg øyene

I Åpen omsorg øyene er det flere små deltidstillinger, fra 13,62 % og opp til ca 25 %.

Årsaken til de små stillingsstørrelsene er at de er knyttet opp mot helgearbeid i turnus.

Små vakante stillinger er en utfordring da ingen søker på dem og samtidig er det «huller» i turnus som må dekkes opp av vikarer. Tilgangen på vikarer er liten og det resulterer at de som går i faste stillinger tar vakter for å avlaste situasjonen, og det utløser overtid.

Bruk av overtid medfører store kostnader og ikke minst slitasje på ansatte. Virksomheten har fortsatt for høyt sykefravær til tross for nedgang i årene fra 2013.

Regjeringen og KS har forpliktet seg til å legge til rette for å redusere bruken av deltid i pleie- og omsorgssektoren for å sikre kontinuitet og stabilitet for både brukere og ansatte.

Etter gjennomgang av turnusen i Åpen omsorg øyene fremkommer det at det ved å tilføre 0,25 årsverk vil være mulig å få bygd opp en stilling opp mot 60 % og den vurderes som mer attraktivt i hht å få rekruttert noen til stillingen.

Ved å få på plass arbeidstakere i vakante stillinger og øke grunnbemanningen noe vil det dekke deler av behovet for ferievikarer og annet fravær. Gevinsten blir redusert bruk av overtid, sikker inntekt, økt trivsel og bedre arbeidsmiljø, noe som igjen gir økt kvalitet, effektivitet og kontinuitet i tjenesten.

Andre kommuner og forskningsprosjekter viser at de som har satsset på øking av grunnbemanning og reduksjon av deltid, erfarer en stor gevinst i form av lavere sykefravær og redusert forbruk av overtid.

Konklusjon:

Dersom dreiningen av tjenestetilbudet i pleie og omsorg fra institusjon til mer bruk av hjemmebaserte tjenester skal kunne gjennomføres fullt ut og få den ønskede effekt må hjemmetjenesten tilføres ressurser utover den styrking som er gjort ved å opprette nattjeneste.

For å styrke hjemmetjenesten på aftenvakt og i helger med en ansatt, tilføres hjemmetjenesten 1,9 årsverk, som er kostnadsberegnet til kr 1 290 000,-
For å ha personale tilstede hele døgnet på Nygårdsjøen eldresenter tilføres 0,2 årsverk, som er kostnadsberegnet til kr 125 000,-
For å øke grunnbemanningen i Åpen omsorg øyene, tilføres 0,25 årsverk, som er kostnadsberegnet til kr 105 000,-

Finansiering: Budsjettet til HA 3 pleie og omsorg får tilført kr 1 520 000. Tiltaket finansieres ved bruk av disposisjonsfond. Dette krever en budsjettregulering mellom HA 3 og HA 8.

Det vurderes at rekrutteringstiltak for å få flere sykepleiere og vernepleiere innen pleie og omsorg er nødvendig. Dette utredes som egen sak med konkrete tiltak.